

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus JUULI 2014

Soovid suveks!

*„Ometi jään ma ikka sinu juurde; sa oled haaranud kinni mu paremast käest.
Oma nõuga juhataad sa mind ja võtad mind viimaks vastu ausse.“ Psalm 73: 23-24*

See on ka minu soov juuliks ehk heinakuuks, mida kalendri kasutajad teavad juba aasta algusest. Julgustav on teada, et me ei ole üksinda, vaid keegi saadab ja juhatab meid. Me teame, kes on see juhataja, hoidja ja kaitseja, selle tõttu on meil turvaline alustada heinakuud. Suvi on igati tore aeg. Suvega seoses tulevad meelde ikka ainult head asjad: puhkus, rõõmsad ja pruunid inimesed, tuhanded lilled ja palju muud. See suvi on siiani kahjuks olnud üpris jahe ja vihmane, kuid seda parem on meenutada ilusaid päikeselisi päevi mais. Meenub üks vana lugu tüdrukust, kes oli ilusasti pruuniks päevitunud. Teised küsisid, kuidas sina päikest said ja nii pruun oled. Tüdruk vastas, et mul oli siis vaba päev, kui suvi oli. Küllap meilgi sai mõni nobedam inimene mais pruuniks.

Kui inimestelt küsida, mis on nende lemmikaastaeg, vastavad paljud üpris kindlalt: suvi. Põhjust pole neilt vaja küsidagi, me kõik teame seda. Minule meeldivad ka teised aastaajad. Elame õnnelikul maal – meil on neli imelist aastaaega. Talv on päris ilus. Maapinda katab lumine kasukas ja veekogusid jääne kate. Lapsed saavad hullata lumehanges, ehitada lumemehi ja lumekindlusi. Kevad on ärkamise ja tärkamise aeg. Siis on lausa tunda värskuse ja puhtuse lõhna - kauni looduse puutumatu ja kosutavat lõhna, mis tungib ka su meeltesse ja teeb rõõmsaks. Sügisel täname looduse andide ja valmiva vilja eest. Nüüd aga on käes suvi. Meil on vaja õppida lastest. Lastel on lihtne unustada eilse päeva mured ja nautida hetke. Täiskasvanuil see nii hästi ei õnnestu. Kogu aeg on ju vaja midagi teha – töö juures, ülikoolis, kodus, aias, pere heaks. 24 tundi ööpäevas ja 7 päeva nädalas. Eriti töömaailmas rabavad paljud nõrkemiseni, kuid meil inimestena on ainult piiratud jõuvarud. Me ei saa kogu aeg täie rauaga tööd rabada, õppida ja pingutada. See teeb haigeks. Jumal on andnud meile öö ja päeva, argipäeva ja pühapäeva, töö ja puhkuse rütmi. Meile on antud aeg puhata ja olla rõõmus. Nüüd on aeg puhata. Nüüd on aeg tõmmata hinge tagasi, aeg olla üksi või teistega koos. Aeg tunda rõõmu. Aeg lasta mõtetel rännata ja aeg otsida Jumalat. Nii nagu pühapäev on tervendav puhkepaus pärast pingutatavat tööpäeva, on suveaeg aastaringis lõõgastavaks puhkuseks. Suvepuhkus on töörohke aasta pühapäev. Kodukirik pakub selleks mitmekesiseid võimalusi, sealhulgas palju kaunist muusikat. Koorid on teinud kõvasti tööd, selgeks õppinud laulupeorepertuaari ja saanud tasuks loa esineda selle suve suurel peol. Soovin kooridele rõõmsaid päevi Tallinnas ja palju kuulajad!

Soovin Sulle, hea lugeja, kaunist suve!

Koguduse õpetaja Tiit Salumäe

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA JUULIS

R, 4. juuli kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik). **Kl.20 Suvemuusika kontsert Trubaduuri laulud.**

Anto Õnnis (laul), Robert Staak (lauto), Tõnu Jõesaar (gamba). (Jaani kirik). Pilet eelmüügist piletilevis ja kultuurikeskuse kassas 8 €, kohapeal 10 €.

P, 6. juuli kl 11 jumalateenistus (armulauata). Teema: Kadunud ja jälle leitud.

Teenib diakon Meelis Malk (toomkirik).

K, 9. juuli kl 20 XXI Vanamuusika Festivali avakontsert (Toomkirik, piletiga). **Johann Sebastian Bach Kuus suurt motetti. Ansambel Studio Vocale.** Ene Salumäe (orel); Annette Rheinfurth (violone). Dirigent Toomas Siitan. Ettekandel hiilgavamad J. S. Bachi teosed.

N, 10. juuli kl 20 Festivali kontsert (Toomkirik, piletiga). Kavas vaimulikud vokaalkontserdid. Schütz, Monteverdi, Hammerschmidt, Johann Michael Bach, Johann Christoph Bach. **Ansambel Sagittarius.** Dirigent **Michel Laplénie** (Prantsusmaa). Üks meisterlikum barokkmuusikat esitav ansambel.

R, 11. juuli kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik). **Kl 20 Festivali kontsert** (Toomkirik, piletiga).

Ansambel Daimonion. Anaïs Chen (viul); Andrea Inghisciano (tsink); Giovanni Battista Graziadio (dulcian); Soma Salat-Zakarias (*viola da gamba*); María González (orel, klavessiin).

L, 12. juuli kl 20 Festivali kontsert (Jaani kirik, piletiga). Viini flöödikvartetid. Kavas suurmeistrid- Mozart, J.Haydn, M. Haydn, Vanhal, Hoffmeister. Reet Sukk (flööt); Meelis Orgse (viul); Mall Help (vioola); Pavel Serbin (tšello).

P, 13. juuli kl 11 jumalateenistus armulauaga (Toomkirik). Teema: Halastage! Teenivad õpetaja Tiit Salumäe, diakonid Hannu Keskinen, Küllike Valk ning misjonär Lilian Keskinen. Laulab Salumäe pereansambel. Pärast jumalateenistust kohtumine Lilian ja Hannu Keskineniga, meie misjonäridega Peterburis. Loe infokirja: <http://misjon.eelk.ee/doc/uudised/Novosti14-3.pdf>

Kl 20 Festivali lõppkontsert (Toomkirik, piletiga). Mitmekoorimuusikat Saksamaalt ja Itaaliast. Kavas: Heinrich Schütz, Giovanni Gabrieli, Samuel Scheidt. **Ansamblid Sagittarius ja Daimonion ning kammerkoor Voces Musicales.** Dirigent **Michel Laplénie.**

R, 18. juuli kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).

L, 19. juuli kl 18 Rapla Kirikumuusika Festivali kontsert (Jaani kirik, piletiga). "Rännakud muusikas" Keelpilliorkester Camerata Nordica (Rootsi), Sinfonia Cymru keelpillikvartett (Wales, UK), Pille Lill (sopran), Oksana Sinkova (flööt), Joonas A. I. Asikainen (bariton, Soome). Kavas: Schulhoff, Berg, Sibelius, Haas, Hindemith jt.

P, 20. juuli kl 11 Apostlite pühapäeva jumalateenistus armulauaga (Toomkirik). Teema: Issanda teenistuses. Teenib õpetaja Kari Tynkkynen. **Kl 17 Kiriku organistide ja koorijuhtide segakoori KOSK kontsert, dirigent Riho Ridbeck.** (Toomkirik, vaba annetus).

E, 21. juuli kl 19 XXI Keelpillifestivali kontsert (Toomkirik, piletiga). Ansambel Barocco Boreale (Soome).

T, 22. juuli kl 19 XXI Keelpillifestivali kontsert (Jaani kirik, piletiga). Kahekesi – duetid keelpillidele.

K, 23. juuli kl 19 XXI Keelpillifestivali kontsert (Toomkirik, piletiga). Galakontsert.

N, 24. juuli kl 19 Orelikontsert „Õhtumuusika“ Esineb Denis Kasparovitch (Toomkirik).

R, 25. juuli kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).

P, 27. juuli kl 11 jumalateenistus armulauaga (Toomkirik). Teema: Armastuskäsk. Teenib õpetaja Kristel Engman. **Kl 20 Kirikukontsert** (Toomkirik). **Aare-Paul Lattik (orel) ja Julia Igonina (viul).** Piletiga 9/7.

PIISKOP IRJA ASKOLA: „PIDAGEM KALLIKS SEDA, MIS MEIE KÄTTE ON USALDATUD!“

3.-4. juunil väisas Haapsalut Helsingi toomkapiitli delegatsioon esotsas Helsingi piiskop Irja Askolaga. Vaatamata visiidi lühidusele oli piiskopi programm Haapsalus tihe ning sellesse mahtus lisaks

intervjuudele ajalehtedele Lääne Elu ja Eesti Kirik, tutvumine Haapsalu linna, piiskopilinnuse ja toomkirikuga, osalemine toomkirikus armulauaga õhtupalvusel ning piiskopi pakutud pidulik õhtusöök toomkapiitli liikmetele ja võõrustajatele. Õhtusöögil andis assessor Tiit Salumäe ülevaate EELK arengutes ja kiriku rollist Eesti ühiskonnas. Ühtlasi meenutas assessor neid aegu, mil Eesti kiriku elu soomlaste tänuväärse abiga 1980. aastate lõpus 1990. aastate alguses taastati. Piiskop Askola toonitas, et kristlastena ja vaimulikena oleme vaid teelised ja teenijad, kelle tegevuse pikkus on kiriku kestvuse seisukohast minimaalne. Piiskop tõdes, et sellises iidses paigas, nagu Haapsalu toomkirik, võime iseäranis kirkalt kogeda, milline on meie kui kristlaste roll ristikiriku pikas ajaloos. „Peame meile antud ülesandeid täitma nii hästi kui võimalik ja pidama kalliks seda, mis meie kätte on usaldatud,“ leidis piiskop.

Foto: Kaido Soom

Soome peapiiskop Kari Mäkinen pühitses Soome esimese naispiiskopi Irja Askola (1952) piiskopiks 12. septembril 2010. Õpetajaks ordineeriti Askola 1988. aastal ühena esimestest naisvaimulikest Soomes. Piiskop Askola on töötanud erinevatel ametikohtadel nii Soomes kui välismaal ja on pikaajalise rahvusvahelise koostöö kogemusega.

Samuti on ta aastaid tegutsenud erinevate väljaannete juures kolumnistina ning on mitmete vaimuliku sisuga raamatute ja luulekogude autor või kaasautor.

Intervjuu ajalehele Eesti Kirik:

<http://www.eestikirik.ee/helsingi-piiskop-irja-askola-piiskopi-valimistest-soomes/>

Intervjuu ajalehele Lääne Elu: <http://online.le.ee/2014/06/04/piiskop-irja-askola-tanapaeva-maailmas-voiks-rohkem-olla-lihtsat-inimlikkust/>

Kristel Engman, EELK Lääne praostkonna vikaarõpetaja

JUTLUS NELIPÜHAL HAAPSALUS.

Tekst: Apostlite teod 2:1-13: Kui nelipühapäev kätte jõudis, olid nad kõik koos ühes paigas. Ja äkitselt tuli taevast kohin, otsekui tugev tuul oleks puhunud, ja täitis kogu koja, kus nad istusid. Ja nad nägid otsekui hargnevaid tulekeeli, mis laskusid iga üksiku peale nende seas. Ja nad kõik täideti Püha Vaimuga ning hakkasid rääkima teisi keeli, nõnda nagu Vaim neile andis rääkida. Jeruusalemmas oli aga elamas juute, vagasid mehi kõigi rahvaste keskelt, kes on taeva all. Kui nüüd see hääl kostis, tuli kokku nende kogukond, ja kõiki valdas hämmastus, sest igäüks kuulis räägitavat oma murret. Nad jahmusid ja panid imeks, öeldes: „Ennäe, eks need kõik, kes räägivad, ole galilealased? Kuidas siis

meist igatiüks kuuleb oma sünnimaa murret? Meie, partlased ja meedlased ja eelamlased ja kes me elame Mesopotaamia-, Juuda- ja Kappadookiamaal, Pontoses ja Aasias, Früügiias ja Pamfüülias, Egiptuses ja Liibüa maades Küreene pool, ja siia elama asunud roomlased, juudid ja nende usku pöördunud kreetlased ja araablased - kuidas me kuuleme räägitavat meie endi keeles Jumala suuri asju?” Nad kõik olid jahmunud ja kahevahel ning ütlesid üksteisele: „Mis see küll peab olema?” Mõned aga ütlesid pilgates: „Nad on täis magusat veini!”

Armsad õed ja vennad! Suur saksa poeet Johann Wolfgang Goethe kirjutas 1793. aastal luulelise teose Reinuvader Rebasest, mille tegelasteks on lisaks rebasele veel lõvi, hunt ja teised loomad. Kohe teose alguses räägitakse sellest, et saabunud on kaunid nelipühad, metsad ja põllud rohetavad, kõikjal kõlab rõõmus linnulaul, niidul on tunda lilledõhna, taevast on selge ja maailm värvikirev.

Niisiis tähistame nelipühade ajal seda, et loodus on jõudnud uude arenguetappi. Rõõmustame õite puhkemise ja viljade kasvamahakkamise üle, ilusa ilma üle, soojuse ja päiksepaiste üle. Valgus annab meile taas jõudu ja energiat.

Kui me kõike seda tähistame, siis ei tee me midagi jumalavastast. Sest me adume Jumala loomingu rütmi ja arengut. Me täname Jumalat meid ümbritseva looduse eest, mis on tema kätetöö. Me ei pea looduse aastaringi iseenesestmõistetavaks, vaid täname Jumalat iga uue päeva ja iga uue aastaaja eest.

Täna peetaval pühal on suursugune ajalugu. See oli vanas Iisraelis tähtis püha, millega tähistati viljalõikust. Seda peeti seitse nädalat pärast paasapühi, millega tähistati Iisraeli rahva vabanemist Egiptuse orjapõlvest. 5. Moosese raamatus on kirjas: „Loe enesele seitse nädalat; sellest alates, kui sirp on pandud vilja külge, loe seitse nädalat ja pea siis Issanda, oma Jumala auks nädalatepüha.“ (5. Mo 16: 9-10). See tähendab, et nelipüha aluseks on põllumajanduslik tähtpäev. See on aasta esimene lõikuspüha. Siin ei peeta aastaringi lihtsalt iseenesestmõistetavaks. Viljasaagi koristamisel mõeldakse Loojale ja tänatakse teda.

Sama rütmi võttis üle ka kristlus, sest selle andis ette ka Jeesuse elutee. 7. aprill 30. aastal löödi Jeesus Jeruusalemma ühes otsas risti samal ajal, kui teises otsas tapeti paasapühadeks ohvritallesid. Sama püha, mis meenutab meie juudi sõpradele Egiptusest vabanemist, on kristlastele meenutus Jeesuse ohvrisurmast, mis viib ülestõusmiseni ja tähistab elu lõplikku võitu surma üle. Ja sellepärast oleme omaks võtnud ka seitse nädalat ehk 50 päeva hiljem peetava nädalatepüha, nelipüha, ja oleme leidnud selle jaoks täiesti uue sisu: Kõige olulisem ei ole mitte väline, igapäevane elu, mitte ainult toit ja tervis, vaid hoopis igavene, kustumatu elu! Ka 30. aasta nädalatepühaks tulid kokku juudid, kes olid Jeesuse ülestõusmisest kuulates vapustatud, kes uskusid, et Jeesus tõepoolest elab – et ta elab igavesti. Neid täitis mingi sisemine kindlustunne, mida nad pidasid Jumala kingituseks, tema vaimuanniks.

Sellel kindlustundel oli tollal ja on ka täna kaks poolt:

Üks pool on seotud Kristusega: ta on tõesti üles tõusnud. Ta elab tõesti. Ta valitseb meie maailma ja meie elu üle. Ta valitseb sinu elu, sinu päevade ja tundide üle. Ta valitseb minu elu, minu päevade ja tundide üle.

Teine pool on seotud meiega: me saame seda uskuda ainult siis, kui Jumala vaim kingib meile selle veendumuse. Ja see usk annab meile elu – juba täna, sellel 8. juunil 2014, siin kaunis Haapsalus – üle surma piiride kuni igavikuni.

Paulus väljendab seda mõtet oma kirjas roomlastele väga keerulise lausega, millest tahan nimetada kõigepealt üksikud osad, enne kui loen ette terve lause, nagu see Piiblis seisab:

+ Igavene Jumal äratas Jeesuse surnuist.

+ Seesama Jumal, kelles on ülestõusmise jõud, annab inimestele oma vaimu ja uuendab neid.

+ Kui Jumal kingib meile oma vaimu, kingib ta meile samal ajal ka ülestõusmise elujõu.

+ Seesama elujõud annab meile julgust ja me ei pea enam kunagi kartma.

„Kui nüüd teis elab selle Vaim, kes Jeesuse surnuist üles äratas, siis see, kes Kristuse surnuist üles äratas, teeb ka teie surelikud ihud elavaks oma Vaimu läbi, kes teis elab.“ (Rm 8:11).

Niisiis tähistame nelipühadega elu võitu.

Esiteks elu võitu looduses. Ka siin töötab Jumala vaim, mis on loonud kõik elava ja kogu maailma. Nii selles elus, kui ka meie elus - sinu elus ja minu elus - tohime näha Jumala vaimu tegusid!

Ja teiseks igavese elu võitu, mille Jeesus Kristus kinkis igapäevale meist oma ülestõusmisest, mis ei hävi

iaal ja mis annab meile kodu- ja kindlustunde. See annab sinule kodu- ja kindlustunde. See annab minule kodu- ja kindlustunde.

Aamen.

Peasekretär pastor dr. Rainer Stahl – Martin Luther Bund
Tõlkis Maria Strauss

JUTLUS KOLMAINUPÜHAL HAAPSALUS.

Jutluse aluseks Ef 4:1-6: Mina, kes olen vang Kristuse pärast, kutsun teid üles elama selle kutsumise väärikselt, millega te olete kutsutud, kogu alandlikkuse ja tasadusega, pika meelega, üksteist sallides armastuses, ning olles usinad rahusideme kaudu pidama Vaimu antud ühtsust. Üks ihu ja üks vaim, nagu te olete ka kutsutud üheks lootuseks oma kutsumise poolest; üks Issand, üks usk, üks ristimine, üks Jumal ja kõikide Isa, kes on kõikide üle ja kõikide läbi ja kõikide sees.

Armsad õed ja vennad! Mõtlen päris tihti sellele, kui mitmekesine ja rikas on meie maailm. Mida aeg edasi, seda sagedamini seda teen. See on mingi sisemine vajadus, mis sunnib pea kuklasse ajama ja mööduvaid pilvi vaatlema või õhtupäikest vaatama. Kevade saabudes esimeste õiepungade juures seisatama ning imetledes kujutlema, kuidas sellest vaevu märgatavast rohelisest nupukesest peagi õis puhkeb. Linnulaul ei kõla kõrvust mööda - teen akna ja ukse lahti ning lasen sellel laulul tuppa tulla. Ma tahan märgata neid peensusi, seda mitmekesisust, kus igal taimekesel oma kuju ja nägu, igal loomakesel on oma iseloom. Igal on oma väärtus, ülesanne, oma koht.

See mitmekesisus väikestes ja suurtes asjades, omavahelises toimimises, tekitab hämmingut ja ... aukartust kellegi ees, kellest usun, et TEMA oma nähtamatu käega seda olemist juhib, oma reeglite ja seaduste järgi. Et midagi ei ole siin juhuslikku, kõigil oma eesmärk ja mõte.

Sellesse olemisse, sellesse mitmekesisusse kuulun ka mina, inimene. Vahel vaatan peeglist ja mõtlen, et temal, kes meid kõiki loonud on, pidi ikka parasjagu huumorimeelt olema. Imeline on ka see maailm, inimeste maailm, mitte alati just ilus, mitte alati imetusväärne ega armas, aga ometi aa alati üllatusi valmistav ning järele mõtleva panev.

Inglise kirjanik Oscar Wilde on kunagi öelnud, et maailm on imeline, aga kõige ilmelisemad on inimeste - meeste ja naiste - kannatused. Jah, tõepoolest: kannatuses väljendub inimese suurus ja tema väiksust, tema tõus, tema langus, tema rõõm ja kurbus. Armastus ning vihkamine, otsimine ja leidmine ning kaotus. Kannatus võimaldab inimesel tema olemust, erakordsust, temas peituvat väärtust tunnetada.

Seda väärtust, mida ta omab sõltumata oma isiklikest saavutustest, oma panusest ellu. Ta omab seda ainuüksi sellepärast, et ta on üks sellest mitmekesisusest, aga rohkem veel, et tal on oma Looja nägu. See nägu annab **igale** inimesele, olenemata tema usulisest kuuluvusest, sotsiaalsest seisusest, nahavärvist või rahvusest väärtuse ja väärikuse.

Täna on Kolmainupüha. See püha kuulub nende pühade hulka, mille aluseks ei ole ühtegi konkreetset Kristusega seotud sündmust nagu jõuludel Kristuse sündimine või Ülestõusmispühadel Kristuse ülestõusmise sündmus. Kolmainupühal on teemaks meie kristlik usk. Meie suhe Jumalasse, kes ühest küljest on endiselt meile suureks saladuseks jäänud, teisalt aga ennast siiski ilmutanud: selle ilmutuse kokkuvõtteks on meie usutunnistus.

Mina usun Jumalasse, Isasse, kes selle maailma oma mitmekesisuses loonud on, ning kes seda maailma endiselt hoiab.

Mina usun - Pojasse, Jeesusesse Kristusesse, Lunastajasse, kelles Jumal meile eriliselt lähedale on tulnud, kes meile teed surmast ellu on näidanud.

Mina usun Pühasse Vaimusse. Temasse, kes elavaks teeb, kes mulle usu kingib, kes minu elu pühitseb, kes mulle teada annab, kes ma olen, kust ma tulen, kuhu ma lähen.

Kuidas on meie usuga Jumalasse küsitakse meilt täna, Kolmainupühal? Me ei ela siin ilmas üksinda, me oleme üksteisega tihedalt seotud. Mõned nendest sidemetest on meile eriliselt tähtsad.

Et need sidemed püsima jääksid, peame me neisse oma jõudu, aega, oma armastust investeerima. Kui me seda ei tee, siis need sidemed katkevad. Mida tugevam on side, seda rohkem ta kannab, seda rohkem võid seda usaldada. Iga suhe, iga side, mis ühepoolne on, ei pea kaua vastu.

Nõnda on suhe ka Jumalaga - Tema on omalt poolt meile truudust vandunud, mida ei koge me aga iialgi, kui me sellesse suhtesse ise ei investeerime. Kuidas seda aga teha? Kui sageli olen kuulnud öeldavat: minu ja Jumala suhe ei lähe kellelegi teisele peale minu enda korda. Kus ma teda usun, kus ma temaga suhtlen, see on sügavalt minu enda asi.

Tõsi - suhe Jumalaga on midagi väga isiklikku. Nii peabki see ju olema, sest me oleme väga erinevad ning Jumal läheneb meile meie eripära arvestades: ta armastab ning aktsepteerib meid nii nagu me oleme.

Aga me räägime ju kristlaseks olemisest: oma suhet Jumalaga alustasime me sellest, et me tema ristimise sakramendi vastu võtsime. Selle ristimisega saime me perekonna liikmeks, ühe koguduse liikmeks. Seega on ristimine „ja“ ütlemine mitte ainult Jumalale, vaid ka inimesele. Niisugusena nagu ta on. Mitte minu isiklik suhe Jumalasse, vaid minu suhe Jumalasse läbi minu suhte ligimesse, on mulle kristlasena minu usklikkuse kriteeriumiks.

„Üks Issand, üks usk, üks ristimine, üks Jumal ja kõikide Isa, kes on kõikide üle ja kõikide läbi ja kõikide sees.“ kirjutab efesose kirja autor. Minu isiklik suhe Jumalaga toimib üle ja läbi minu ligimese. Me teame ju päris hästi, kuidas on inimestevahelised suhted. Ka koguduses, kirikus. Üks Jumal, kes on kõikide Isa, kes on kõikide üle ja kõikide sees. **Kõikide sees!** See on see sõna, mis saksa teoloogi ja vabadusvõitlejat Dietrich Bonhöfferit erilisel puudutas: kui me inimeses selle jumaliku ära tunneksime, kui palju oleks siis maailmas teisiti.

See on väljakutse, mida efesose kirja autor julgustab ja manitseb meid kristlastena vastu võtma:

mina, kes ma olen vang Kristuse pärast (kirja autor kirjutab need read vanglast, kus ta on oma usuliste tõkepidamiste tõttu), kutsun teid üles elama vääriliselt, millega te olete kutsutud. Elama kogu alandlikkuse ja tasadusega, pika meelega, üksteist sallides ja armastades ning olles usinad rahuksideme kaudu Vaimu ühtsuses. Jumala transtsendentsust, s. t tema kaugust meist, tema salapärasust tunnetame me sageli siis, kui oleme ennast teiste ees lukustanud.

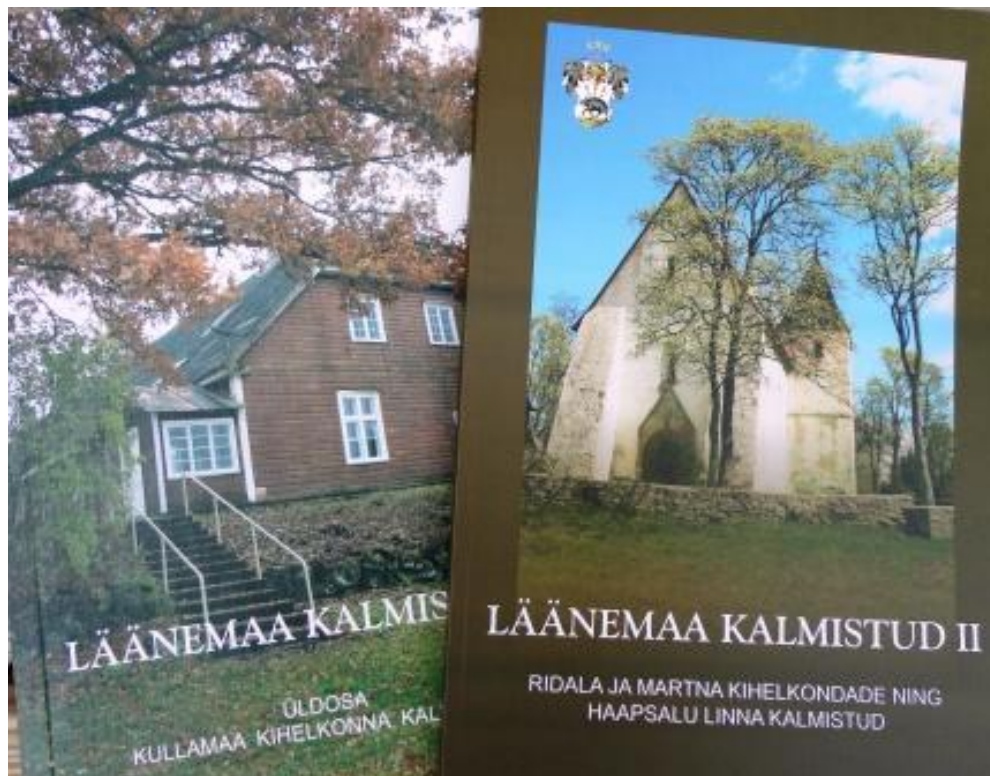
Tema armastust, ühtsust temaga, tunneme me aga ainult siis, kui me elust osa võtame, kui me vastastikku üksteise elust osa võtame, koos naerame ja nutame, kannatame ja rõõmustame. Üksteist kanname. Meid ei kutsuta mitte üksteise erinevusi üles lugema ning seda, mis meid üksteisest lahutab, vaid keskenduma sellele, mis meid ühendab. Ja see ühendus ei ole rohkem ega vähem, kui Jumal ise. Niisugust suhet Jumalaga, niisugust suhet üksteisega soovin ma teile, armsad õed ja vennad. Selles ühenduses on meie õnnistus siinses elus ja selles, mis sinsele järgneb. Aamen.

Õpetaja Pille Talvar-Heckmanni jutlus Haapsalu toomkirikus Kolmainupühal, 15. juunil 2014

VALMINUD ON RAAMAT „LÄÄNEMAA KALMISTUD II.“

25. juunil esitleti Lääne maavalitsuse saalis kahte esimest osa Lembit Tverdjanski (Tarand) koostatud raamatusarjast Läänemaa kalmistud. Ilmunud kahest raamatust leiab lisaks infole kalmistutel olevatest vaatamisväärsustest ka palju lisateavet arheoloogia, ajaloo, matusekommete, folkloori, hauakujunduse ja hauakirjade arengu jm kohta. Esimene raamat käsitleb kalmistuid Kullamaa kihelkonnas, teine Ridala ja Martna kihelkonnas ning Haapsalu linnas. Esimesed kaks osa peaksid tulevikus ka järje saama, sest nii lõunas kui ka põhjas on veel kihelkondi, mille kalmistute vaatamisväärsused ja kogukonnas olulist mõju omanud inimesed väärivad jäädvustamist kirjasõnas. Mõte selliste raamatute koostamiseks tõstatati Lääne maavalitsuse ja Lääne praostkonna ühiskomisjoni koosolekul 2011. aasta sügisel.

Raamatute trükkimist on toetanud Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupp, raamatutega seotud omavalitsused ja teised toetajad. Kogu koostamistöo, samuti autorite ja teiste abiliste töö, on olnud täielikult vabatahtlik, tasustamata töö.

TERE TULEMAST PALVERÄNNAKULE.

9. augustil teeme Haapsalu linna 735. aastapäevale mõeldes oikumeenilise rännaku Haapsalu pühakodadesse. Palverännaku eesmärk on suurendada oikumeenilist mõtlemist ja koostööd Haapsalu koguduste vahel. Haapsalu linn on asutatud kirikulinnana ja siin tegutsevad täna paljud kogudused. Ühise kogudusepäeva tulemusel võiks laieneda ka linnarahva teadmised Haapsalu pühakodadest ja neis tegutsevatest kogudustest, elavneda omavaheline kristlikul usul ja väärtustel tuginev suhtlus ja kasvada osadus.

Koguneme palvuseks ja teekonna alustamiseks Jaani kirikusse (Kooli 6) kell 10. Järgmine peatus on kell 10.40 Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku Haapsalu Maria-Magdaleena kirikus (Linda 2). Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide palvelat (Metsa 24) külastame kell 11.20. Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku Haapsalu Neeva Aleksandri kirikus (Vanal surnuaial) oleme kell 12. Haapsalu Vabakoguduse palvemajas (Raudtee 12) oleme kell 12.40. Seal sööme ühiselt lõuna. Kell 13.40 tutvume Haapsalu Metodisti kirikuga (Endla 6). Seitsmenda Päeva Adventistide palvemajas (Endla 4) oleme kell 14.40. Palverännaku viimane peatus algab kell 15.20 Haapsalu toomkirikus. Kõikides pühakodades kohtume vaimulikega ja kuuleme ülevaadet nii ajaloost kui kaasajast.

Kõigil, kes soovivad retkel või selle korraldamisel osaleda, palume teatada koguduse õpetajatele või kaastöölistele kirikute valvelauas 20. juuliks. Tere tulemast!

RISTIKIVI HATŠKAR ANNA HEDWIG BÜLLILE:

Promenaadile püstitati Haapsalust pärit ja meie kogudusse kuulunud misjonärile Anna Hedwig BÜLLILE armeeniapärase ristikivi. „Armeenia rahvas ei unusta kunagi neid, kes meid aidanud on,“ ütles Eesti Armeenia rahvusühingu juht Razmik Ivanjan Lääne Elule. Anna Hedwig Büll tegutses 1915. aastal türklaste genotsiidi ajal misjonärina ning aitas päästa tuhandeid armeenlasi. Mälestuskivil on kiri: „IN MEMORIAN ANNA HEDWIG BÜLL - TÄNUGA EESTI ARMEENLASTELT“. Basaldist tahus hatškari välja armeenia meister ning see toodi Eestisse lennukiga.

Anna Hedwig Büll sündis 5. veebruaril 1887 Haapsalu ja suri 2. oktoobril 1981 Lobbach-Waldwimmersbachis Saksamaal. Ta oli baltisaksa päritolu Eesti misjonär Lähis-Idas, kes päästis tuhandeid armeenia orbe Türgis toimunud armeenlaste genotsiidi ajal. Selle tegevuse eest sai ta armenlastelt aunime "Emake Büll". Ta isa oli jõukas Haapsalu kaupmees Ernst Gottlieb Teodor Büll ja ema Alma Luise Wilhelmine Stürmer. Teodor Büll oli mõnda aega ka Haapsalu linnapea. Hedwig õppis 1898-1901 Haapsalu linnakoolis ning seejärel jätkas gümnaasiumi õpinguid Peterburis. 1906. aastal sõitis ta Saksamaale Malche piiblikooli kavatsusega asuda teenima Armeenias. 1911. aastal sõitis ta tööle Türki Marashi. Seal õppis ta ära türgi ja armeenia keele. 1916. aastal viidi Büll üle Marashi lähedal Haruniye külas tegutsevasse varjupaika ja kooli. Esimese maailmasõja lõppedes saatis Türgi valitsus 1919. aastal Saksa heategevusorganisatsioonide esindajad maalt välja. Senistest varjupaiga õdedest võis kohale jääda ainult Büll kui Eesti kodanik. Haruniye varjupaik läks alul Ameerika ning seejärel Prantsuse katoliikliku misjoni juhtimise alla. Lõpu aastail oli Haruniye varjupaigas ligi 200 last. Büll sai käsu varjupaik üle anda augustis 1919.

Järgneva aasta veetis Büll Euroopas. 1921 külastas ka Eestit vormistamiseks dokumendid ning tegelemaks kinnisvara ja rahaasjadega, samuti korraldas ta Haapsalus palvetunde.

1922. aastal läks Büll Süüriasse Aleppo, kuid nüüd juba Prantsuse heategevus organisatsiooni "Abi Idakristlastele" esindajana. Aleppo lähedal asus 13000 elanikuga armenia põgenike laager. Algselt juhtis Büll kahte armenia kooli. Seejärel võttis ta üle armenia protestantliku tüdrukutekooli juhtimise, kus õppis umbes 360 last. Ning organiseeris ja juhtas kõõgi tegevust, kus 700 last said iga päev tasuta kausitäie suppi. Bülli osalusel avati haigla ja ambulatoorium. Loodi vaibakudumistööstus, kus töötasid põhiliselt lesknaised, naised tegid ka käsitööd. Nende toodangut müüdi Euroopasse. Õnnestus saada finantsabi laste õpetamiseks. Euroopas leidis inimesi, kes vormistasid armenia laste kauglapsendamise ning saatsid õppeperioodil "oma" lastele ühe kuldmündi kuus. Büll rajas kaks hoonet -- ühe kristlike koosolekute tarbeks ning teise ambulatooriumi ja töökodade tarbeks. Ta asutas stipendiumi lastele, aitas ehitada elumaja kodututele lesknaistele ning töötas selle nimel, et armenlastele eraldataks maatükke elamuehituseks, organiseeris ehitusmaterjalidega varustamist, veevarustussüsteemi rajamist, mägedes lastele mõeldud tervisekeskuse ehitamist, rajas kooli ja misjonikeskuse kristlastest araablastele. 1938. aastal viidi Büll üle Süüria linna Hassakasse, kus ta juhtis kuni 1942. aastani kooli ja evangeelset kogudust. Seejärel töötas ta paar aastat Jeziras (Mesopotaamias). 1946-1955 töötas ta taas Aleppos. Kui pärast Teist maailmasõda algas armenlaste repatrieerumine Nõukogude-Armeeniasse, kavatses Büll sinna sõita koos oma kasvandikega, kuid ei saanud sissesõiduluba Nõukogude Liitu. Nõukogude ajal temast Armeenias ei räägitud. Armenia armenlased said esmakordselt temast laiemalt teada alles 1980. aastate lõpus.

Aleppost läks Büll edasi Euroopasse: Prantsusmaale, Šveitsi ja Saksamaale, kus tegi aastaid heategevustööd. 1968. aastast alates elas Büll misjonäride varjupaigas Saksamaal Heidelbergi lähedal

Lobbach-Waldwimmersbachi linnakeses. Hedwig Büll suri 2. oktoobril 1981 ning maeti 5. oktoobril Lobbach-Waldwimmersbachi kalmistule teiste misjonäride kõrvale.

Armeenia-Eesti Kultuuri Selts paigaldas aprillis 1989 Bülli kunagisele kodumajale Haapsalus Kooli tänav 5 mälestustahvli. Jerevanis armeenia genotsiidi memoriaalis Tsitsernakaberdis asetati 2003. aastal Bülli haualt toodud peotäis mulda genotsiidi vastu võidelnud avaliku elu tegelastele pühendatud "mälestuste müüri".

NATUKE NALJA.

Põnnid pajatavad suvest

- Magamise ajal on hea aken lahti hoida, sest hingamine on tervislik.
- Mineraalvesi ilma gaasita mulle ei meeldi, see on liiga vedel.
- Suvel tohin ma alati lühikeste käistega pükse kanda.

P.S. Lapsed ei tee rumalaid asju. Neil on omad põhjused.

TIIT SALUMÄE LÄÄNE ELULE: KOOSLUSEADUS ON RAHVA TAHTE VASTU.

Riigikogu lõpetas neljapäeva varahommikul skandaalse kooseluseaduse esimese lugemise, parlament jätkab seaduse arutamist septembris. Lääne praost Tiit Salumäe seisab seadusele kindlalt vastu.

Tiit Salumäe, miks on Teie arvates kooseluseaduse eelnõu inimestes selliseid emotsioone tekitanud?

Abielu on üks ühiskonna keskseid teemasid. See ütleb, kuidas me elame. Mul oli üks katuseparandajast sõber, kes ütles, et viga otsitakse selle koha pealt, kust läbi jookseb, kuid viga on tegelikult palju kõrgemal. Ka elus on niimoodi. Vead on kaugemal ning jäävad möödunud sajandi algusesse.

Abielu algne mõte oli tasakaalustatud, mitte ainult tunded, vaid ka kohustused ja vastutus. Viimased on nüüd peaaegu kõrvale lükatud ning abielu aluseks on jäänud järjest rohkem ainult suured tunded, mis võivad ühel päeval väsida.

Milline mulje on jäänud Teile eelnõu kajastusest?

Eelnõu ise on muidugi väga nõrk. Tuldi välja niisuguse eelnõuga, mille tegijaile endilegi pole selge, millistest mõistetest räägitakse, mis on kooselu ja mis on abielu. Miks pööratakse mõisteid segamini? Uue seaduse järgi ei ole selge, et kui on näiteks täita lahter „kas oled vallaline või abielus“, mida peab siis inimene sinna kirjutama? Seadus sellisena on nõrk.

Võiks teha hoopis lahuseluseaduse. See reguleeriks inimeste õigused ja kohustused lahus olla. Minu teada on mitmel maal niimoodi, et kui abielu hakatakse lahutama, on esimene aste see, et lubatakse lahus elada. Meil ei reguleeri ju elamist mitte miski.

Kas selle eelnõu varjatud eesmärk on legaliseerida samasooliste kooselu?

See on seal ju sõnaselgelt öeldud. Kuigi selleks on juba praegu võimalusi. Võlaõigusseadus lubab ju kõigil jagada oma varalisi kohustusi. Ma arvan, et siin on mindud viga otsima sealt, kust on seda lihtsam leida. Minu meelest on suur probleem ka nn mitmikabieludega, kus inimestel on korraga mitu partnerit. On juhtumeid, kus need pered elavad paralleelselt ja on üksteisest teadlikud. On ka muidugi peresid, kus see salaja toimub.

Kas Teie arvates on kooseluseaduse eelnõu taga poliitikute tõekspidamised või välisriikidest tulenev surve?

Niipalju kui mulle teada, on välismaalt tulev ergutamine olemas. Mitte ainult Euroopa Liidust, vaid ka Ameerika Ühendriikidest.

Kas seda eelnõu on vaja, et tagada vabaabielus olijaile suurem sotsiaalne garantii?

Eks see fakt leia kinnitust praktikaga. Kas neid paare leidub. Praegu on abiellumine küll nii lihtsaks

tehtud, et ma ei näe mitte mingisuguseid takistusi, et seda praeguste seaduste järgi teha ei saaks. Mis see uus siis annab? See ei tee ju protseduuri lihtsamaks. Sa pead ikkagi minema notari juurde oma pabereid viima. Ainus vahe on, et jääd justnagu vallaliseks. Ma ei arva, et see kujuneks praktikas tohutu populaarseks.

Kas Teile oli üllatus, et eelnõu eestvedajaks on tõusnud Neeme Suur?

Ma ei seosta seda mitte mingil määral Suure isikuga. See on puhtalt institutsionaalne kohustus. Kuna ta on riigikogu õiguskomisjoni esimees, on see tema roll ja selle määrab riigikogu kodukord.

Ma tunnen Neeme Suurt nii kaua, et tean: ei ole tema initsiatiiv seda eelnõu teha. Aga kui oled koalitsioonis ja kui on esitatud selline eelnõu, siis kuulub parlamenditöö lojaalsuse juurde, et pead sellega edasi minema.

Kas see eelnõu võib seda toetavaile poliitikuile järgmistel valimistel kätte maksta?

Tõsi, nad on esitanud selle eelnõu, mis on poolik töö, kuid riigikokku on läinud palju väga poolikuid eelnõusid. Et see rahvale ei meeldi, on täiesti selge. See on igal juhul rahva enamuse tahte vastu tegemine. Kas nad seda vastu võtta riskivad, on nende otsustamise asi. Eks tule arvestada, et see teema tõmbab inimesi.

Mis on selle eelnõu suurim möödalask?

See algab mõisteküsimusest. Mis tähendab mõiste „kooselu”? See eeldaks juriidiliselt määratlemist, mis on lahuselu. Kui lahuselu on määramata, ei saa me ühte poolt määrata.

Tervele hulgale inimestele oleks lahuselu reguleerimine vajalik. Näiteks mungad ja nunnad, kes on oma pühitsusest lähtuvalt üksikud. See eelnõu on mõeldud vahest suurte illusioonidega, et see lahendaks kõik probleemid maailmas, aga paraku ei lahenda.

Kuidas parandada Eesti ühiskonnas valitsevaid perepoliitika probleeme?

Ma ei tea, kas on lahendusi, mis võiksid väga kergesti muuta tervet ühiskonda, aga ühiskond koosneb perekondadest ja sellepärast oleme püüdnud võimalikult kaitsta perekonda. Perekond on ühiskonna alustala.

Ega me tervet maailma ju soojaks küta, kuid saame siiski püüda tugevada, abistada ja toetada neid, kes tahavad oma elu ausalt ja eetilisel elada. Selle kaudu muutub maailm. Mina ei usu, et maailm muutub loosungitega. See muutub üksikinimeste kaudu.

Need üksikinimesed oma peretraditsioonidega kujundavad ühiskonna. Lihtsad vahendid nagu perede koosolemine ja ühistest väärtustest rääkimine on asjad, mis võiks elu edasi viia.

Kas Eestis on seaduste vastuvõtmisel valikuline eetiline kompass?

Järjest rohkem on näha, et paraku on see äriiline. On lobigrupid, kes oskavad teatud asju õigel ajal läbi suruda. See läheb argipäevaste asjadeni välja. Näiteks tänavavalgustust peame iseenesestmõistetavaks ega oota, et igaüks paneb sinna sisse euro, et lamp põlema läheks. Samal ajal on näiteks prügiveoga asi teisiti. Sellele ehitati tohutu äri.

Eesti riigis on palju asju, mis minu arvates nõuaksid enam reguleerimist. Koht, kus näen, et kiriku hääl peaks kõvemini kostma, on näiteks paljusid inimesi õnnetuks teinud kiiralaenude küsimus. Inimesed on vaesunud, sisult muutunud pankade orjaks. Kui sellest riigiga räägime, siis öeldakse, et see on äriabadus. Öine alkoholimüük aga on ju reguleeritud.

Kas võib öelda, et Eesti pereprobleemides mängib rolli ühiskonna vaesus?

Jah. Väga tihti öeldakse: abiellumine on nii kallis, et me ei saa seda endale lubada. Kogutakse mitu aastat raha, et pulmapidu teha. Ootus suurele hulgale ilusat pidu korraldada saab takistuseks püsiva suhte algatamisel. Mina julgustan, et see ei ole peaasi, kui peenikene pulmapidu on. Pigem võiks tähelepanu pöörata laulatusele ja seda hästi plaanida.

Mis oli sajandi eest nende probleemide allikaks?

Soorollide küsimus. Mõte töötavast naisest ja 1930ndate areng. Siis kerkis esile jõuline naine, kes meest nagu ei vaja. Samuti selle perioodi moeküsimused. Milline tüli oli nüüd, kui üks mees kandis naise riideid. Kui aga naised võtsid üle meeste riided, olid ainult ortodoksid need, kes protesteerisid. Nüüd on näiteks naisteringid, mis ütlevad, et neljapäev on seelikupäev. Isenesest on ju absurd, et naised peavad

ütlemata oma põlise riidetuse kohta, et see on neljapäeva riietus.

Kuidas mõjutas Nõukogude periood Eesti peremudelit?

Väga palju halvemuse poole. Esimene laine oli ju sisult abielu kui institutsiooni taunimine. Et see lõhub ühiskonda. Kõiges, mis oli väljaspool riigi kontrolli, nähti ohtu. See muutus alles millalgi 1960.–70. aastail, mil võeti uus loosung, et abielu on Nõukogude ühiskonnas oluline.

Sõrmuste kandmise kohta öeldi, et see on kodanlik igand. Varem oli kirik see, kes tegeles abielu registreerimisega. Rahvastikuregistri pidamine algas Eestis ju kirikust. Kirik pidas vajalikuks reguleerida, kus ja kellega inimene elab. Kes praegu oma sugupuud uurib, läheb kirikuarhiivi. Ega ta oma päritolu kohta kusagilt mujalt midagi eriti teada saa.

Nõukogude ajal lõpetati see ära. Näiteks emadepäeva pidas kogu nõukogude aja ainsa institutsioonina kirik. Mäletan, et mind ennastki on täitevkomiteesse välja kutsutud, sest panin välja emadepäeva sildi.

Milline on perekonna positsioon meie ühiskonnas teiste Balti riikidega võrreldes?

Võib-olla Leedus on asi veidi teine, sest katoliku kirik oli kõige raskemini võidetav, sest selle taga oli suur rahvusvaheline struktuur. Rahvuslikud väärtused ja katoliku kiriku väärtused läksid seal kaunis lähestikku. Kas see praegu enam nii suurt jõudu annab, ma siiski kahtlen.

Mis on Teie sõnum, kuidas praegust olukorda lahendada?

Ühiskonnas tuleb leida rahu ja stabiilsus. Ehk oleks ka hea, kui teema võetaks nii tulisest käsitlusest ajutiselt maha. Praegu, tunnete kõrgpunkt, ei anna see kellelegi mitte midagi. Mingiks ajaks võiks olla vaherahu.

Kuna eri pooled on praegu nii üles aetud, on kaunis selge, et kui üks pool võidab, on rõõmuhõiskeid teisel poolel väga raske kuulata. Tegelikult on ju jutt ühiskonna sügavamast probleemist. Meil ei ole siin rõõmustada mitte kummagi üle.

Mis võiks see kompromiss olla?

Mina määraksin lahuseluseadusega mõned asjad, mis läheks siis ehk sellest praegusest kompotist välja. Aga ega väga häid lahendusi ole.

Lääne Elu – 21. juuni 2014.

Juhan Hepner juhan@le.ee

SÜNNIPÄEVAD JUULIS.

1. juuli	Krista Vilta	
2. juuli	Elisabeth Pelapson	91
	Arnold Korjus	83
3. juuli	Vivian Kristensen	
4. juuli	Sirle Mik	
	Sirli Pähna	
	Laura Jalakas	
5. juuli	Hannes Kert	
6. juuli	Sirvi Eslas	
	Helis Alp	
7. juuli	Maie Laadoga	83
	Maria Kruusel	
8. juuli	Helle Hinno	
	Marje Hiie	45
	Kaire Talviste	35
	Emma Jämsa	5
9. juuli	Helvi Aido	77
	Madis Taavits	

	Doris Meinbek	10
10. juuli	Milvi Parv	78
	Anu Turu	
13. juuli	Elvi Varik	74
	Märt Tohver	
	Leho Mumm	
	Sandra Hansen	
14. juuli	Merili Kasepalu	35
	Klee Erik	
16. juuli	Mirjam Heina	
	Jane Madi	
17. juuli	Valdek Romot	60
18. juuli	Ly Romot	
	Marten Borman	
19. juuli	Jaanus Rankla	
	Sander Jürgenson	
20. juuli	Klaudia Truuver	
	Elve Pärtel	82
	Allan Martin	
	Aigi Kõiv	
	Karoliina Huul	
	Kristen Leemet	5
21. juuli	Ada Krevon	
	Mariina Mällo	
	Kadri Aasmaa	
22. juuli	Rutt-Regina Kelviste	
	Mare Tereping	
23. juuli	Marii Kasepalu	
	Elsbeth Kiisk	
24. juuli	Moonika Ani	
25. juuli	Kalle Tõnisma	
	Tarmo Tarlap	
26. juuli	Sigrid Veske	
27. juuli	Villu Hansen	
	Kristjan Tamm	
28. juuli	Ülo Krevon	80
	Avo Kruusel	
	Ingrid Kera	40
	Marii Kalda	
29. juuli	Helme Kariis	
30. juuli	Tiia Laar	
	Laura Huul	
31. juuli	Sirje Johannes	
	Kaarel Pärn	
	Urmas Krull	
	Leho Mumm	
	Tormi Voog	

Palju õnne sünnipäevaks ja õnnistust uueks eluaastaks!

JUULI JUHTSALM, MÕTISKLUS JA PALVE.

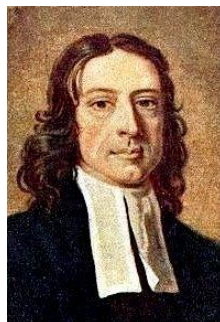
Õndsad on puhtad südamed, sest nemad näevad Jumalat. Matteuse 5:8

Patune inimene ei suuda iialgi mõista püha Jumalat. Jumala arm ja armastus võib meile tunduda vastuvõtmatu ebaõiglusena, koguni ülekohtuna. Kas on see õiglane, et me saame ühtemoodi, lihtsalt kahetsuse peale, oma patud andeks: mina oma isekad mõtted ja massimõrvar oma verised kuriteod? Kuidas võib Jumal minult oodata, et ma armastaksin ja õnnistaksin oma vaenlast — inimest, kes otsib võimalust teha kurja mulle ja mu lähedastele? Miks peaksin ma tegema temale head?

Niimoodi jäämeigi me igavesti Jumalale võõraks, suutmata armastada Teda sellisena, nagu Tema on, kui me ei lase Jumalal endal puhastada oma südant. Et see oleks võimalik, tuleb meil teha või vähemalt püüda teha seda, mida Jumal ise meil Pühakirjas teha käsib: olla armulised ja halastajad, nagu Tema on armuline ja halastaja; andestada kõigile, kes on meie vastu eksinud, olgu see eksimus milline tahes; tõepoolest püüda armastada oma vaenlasi, teha neile head ja õnnistada neid. Alles kõike seda teha püüdes hakkame vähehaaval saama aimu, millised tumedad sügavikud meis endis peituvad ja kui suur kingitus on Jumala arm ka meie endi jaoks.

“Inimene teab samavõrra, kui ta teeb” on öelnud Kiriku üks suurimaid pühakuid Assisi Franciscus. Ainult see, kes on kogu jõust iseendaga võidelnud, suutmaks andestada inimesele, kes on hävitanud tema elus midagi väga väärtuslikku ja kallist — ainult see inimene hakkab tasapisi mõistma, mida tähendab Jumala arm. “Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et Ta oma ainusündinud Poja on andnud...” — need ei ole siis enam ainult ilusad sõnad, vaid täidetud mõistmisega, mida tähendas Jumalale oma Poja andmine ristisurma meie pattude eest. Ent mõistmisega vaid selle jaoks, kes ise on püüdnud olla halastav ning armastav ja teha head oma vaenlasele, kes plaanitseb tema vastu kurja. Ainult see, kes kogu hingest taotleb südamepuhtust, suudab armastada Jumalat. Sest on võimatu armastada kedagi, kelle sisim olemus on meile vastuvõtmatu.

**Oh Jumal, kes Sa oled puhas armastus,
Sina oled põletav ja hävitav tuli,
kes peab hävitama kõik,
mis puhtas armastuses püsida ei suuda.
Oh põleta meis tuhaks
oma jumaliku tulega
kõik, mis Sinu puhtas armastuses püsida ei suuda.
Oh põleta meis tuhaks
oma jumaliku tulega
kõik, mis on vastumeelne Sinu pühadusele.
Alusta, jätkka ja lõpeta meie hinges
seda suurt tööd, puhastamist ja pühitsemist,
millela keegi Sinu palet ei või näha.**

Gerhard Tersteegen, 1697-1769
Käsitöölaine, rahvajutlustaja, vaimulik kirjanik

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS

KOGUDUSE KANTSELEI. Kantselei on juulis ja augustis avatud reedeti kl 9-15. Koguduse õpetaja puhkuse ajal (14.-28.07) palume helistada õpetaja Kari Tynkkynenile 53469041, e-post: ridala@eelk.ee
Kohtumine koguduse õpetaja Tiit Salumäega on soovitatav leppida eelnevalt kokku (tel. 52 80635).

Diakoonia annetasmüük on juulis suletud.

Toomkirik ja muuseum. Vaata www.haapsalulinnus.ee Toomkirik ja konvendihooned avatud iga päev 10 - 18. Kontakt: Marika Peberg, tel 5184664, 4725346.

Linnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt: <http://www.haapsalulinnus.ee>

Jaani kirik. Külalistele avatud R L 10 – 14 ja P 13 - 16.

Telefon 473 7166, 473 7167, 528 0635.

E-post haapsalu@eelk.ee

Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>

Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu

Pangakonto IBAN EE811010602003965006 (SEB);
IBAN EE442200001120274032 (SWEDBANK).

Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et ka Sinu e-post lisatakse kirjasaaajate hulka, palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

Eesti kiriku elust saab lugeda <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

TOIMETUS

Tiit Salumäe E-post: tsalumae@yahoo.com 4737 166, 4737 167, 4737 017, 5280 635.

Kristel Engman E-post: kengman@hotmail.com; 5289 527.

Lydia Kalda E-post: haapsalu@eelk.ee; lydia.kalda@hotmail.com; 53477 633.

Lia Salumäe E-post: lia.salumae@gmail.com; 53039 835.

Lehte Ilves E-post: lehte@le.ee

Karin Teder E-post: karin.teder@mail.ee

Maria Strauss E-post: mariastrauss@gmx.de

Tiia Laar E-post: tii.laar@gmail.com

Teno Ilves E-post: teno.ilves@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub septembrist 2008 kord kuus. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soove, millest järgmistes Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Palume teie abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huvilisteni. Teatage soovijate e-posti aadress koguduse kantseleisse.